

METHODOLOGICAL ASPECTS OF RECEPTION OF LYRICAL POETRY IN PRIMARY CLASSES

ASPECTE METODOLOGICE DE RECEPTARE A POEZIEI LIRICE ÎN CLASELE PRIMARE

Svetlana ȘOVA, teacher, teaching grade one
IP „Liviu Deleanu” Theoretical High School in Chisinau
ORCID ID: 0009-0009-6633-9465

CZU: 372.4: 82-1

DOI: 10.46727/c.27-28-09-2024.p281-285

Abstract. *The reception of a lyrical text is a complex process that can enrich the students' experience and is not limited to a simple reading. It involves multiple readings, an exploration of the emotions and thoughts expressed by the author, helping students develop critical analysis and interpretation skills. It can be done in several ways, referring to the structuralist model, the classical approach, etc. These ways of receiving the lyrical text not only help the students to understand the text better, but also to enjoy the reading experience. The reception of the lyrical text in Romanian literature lessons is an essential process that enriches both students' knowledge and their ability to understand and interpret various aspects of life.*

Keywords: *lyrical text, reception of the lyrical text, ways, students.*

Receptarea textului literar este esențială în cadrul lecțiilor de limba și literatura română, oferind elevilor oportunitatea de a interacționa profund cu operele studiate. Genul liric se remarcă prin exprimarea directă a gândurilor și sentimentelor autorului, folosind o varietate de procedee artistice. Este un text adesea dificil de înțeles, caracterizat prin subiectivitate, folosirea figurilor de stil și a unui limbaj expresiv, destinat să trezească reacții și reflecții în rândul cititorului.

Receptarea unui text liric este un proces complex care poate îmbogăți experiența elevilor și nu se limitează doar la o simplă lectură. Aceasta implică mai multe lecturi, o explorare a emoțiilor și gândurilor exprimate de autor, ajutând elevii să dezvolte abilități de analiză critică și interpretare. În plus, prin intermediul discuțiilor și al activităților interactive, elevii pot împărtăși perspectivele lor personale, îmbogățind astfel experiența de învățare.

Mariana Norel propune un algoritm metodologic pentru textele lirice, fiind o abordare structurată care facilitează înțelegerea profundă și aprecierea operei [2]:

1. *Conversația introductivă presupune:*

- Explicarea cuvintelor și expresiilor: în această etapă, învățătorul poate prezenta cuvinte sau expresii care sunt esențiale pentru înțelegerea textului. De exemplu, se pot discuta sinonime, antonime sau cuvinte cu sensuri multiple.
- Crearea unei atmosfere afective: activitățile pot include discuții despre sentimentele pe care textul le evocă sau despre experiențele personale ale elevilor legate de teme similare. Acest lucru ajută la construirea unei legături emoționale cu opera.
- Stimularea interesului: Învățătorul poate utiliza întrebări provocatoare sau materiale vizuale legate de temele poeziei pentru a captiva atenția elevilor.

2. *Recitarea model.* O recitare expresivă este efectuată de învățătoare, prin care evidențiază nuanțele emoționale și ritmul textului, poate oferi elevilor un exemplu de interpretare. Aceasta poate include varierea intonației și a vocii pentru a sublinia momentele cheie din poezie.

3. *Analiza textului include:*

- Explicarea sensului figurat: este important să se discute despre mijloacele artistice folosite în text, cum ar fi comparațiile, personificările etc. Învățătorul poate oferi exemple și poate încuraja elevii să-și exprime interpretările.
- Organizarea pe strofe și versuri: analiza structurii textului ajută la înțelegerea fluxului ideilor. Se pot discuta teme și mesajele din strofe, precum și modul în care ele se leagă între ele.

4. *Recitirea integrală*: Aceasta se va face cu atenție, respectând intonația impusă de semnele de punctuație și de ideile transmise. Elevii pot fi încurajați să observe cum tonul și ritmul influențează înțelegerea și emoția poeziei.

5. *Memorarea poeziei*:

- *Memorarea unei strofe*: elevii pot începe cu memorarea unor strofe sau versuri scurte, pe care le pot repeta, pentru a facilita retenția.
- *Memorarea în întregime*: pe măsură ce se familiarizează cu textul, elevii pot fi încurajați să memoreze întreaga poezie. Aceasta poate include activități de grup, în care elevii recită împreună, consolidând astfel învățarea.

Acest algoritm metodologic oferă un cadru eficient pentru studierea textelor lirice, combinând elemente de analiză literară cu experiențe afective. Prin parcurgerea acestor etape, elevii nu doar că își îmbunătățesc înțelegerea poeziei, ci și capacitatea de a se conecta emoțional la literatură.

Alina Pamfil propune trei etape esențiale pentru receptarea, înțelegerea profundă și implicată a textului liric [4].

I. Activitatea de prelectură include pregătirea pentru citire/ lectură și este o etapă esențială în procesul de învățare, având rolul de a capta atenția elevilor și de a le stimula interesul pentru textul care urmează a fi citit.

- *Activități de captare a atenției*:

Întrebări provocatoare: începerea lecției cu întrebări care să stimuleze curiozitatea elevilor poate crea un cadru interactiv. De exemplu, întrebări despre teme universale abordate în text (nostalgie, natură) pot provoca discuții inițiale.

Prezentarea unui videoclip sau a unor imagini relevante: utilizarea unor materiale vizuale care să ilustreze tema textului poate atrage atenția și poate pregăti mental elevii pentru lectură.

- *Trezirea interesului (motivarea pentru lectură)* se poate realiza prin împărtășirea unei experiențe personale sau a unei povești legate de tema textului, ce poate face subiectul mai accesibil și mai captivant pentru elevi; exemple din viața cotidiană, adică discutarea unor situații cu care elevii se pot identifica, poate să-i motiveze să se angajeze mai activ în lectură.

- *Prevenirea dificultăților de înțelegere*:

Identificarea elementelor problematice: învățătorul poate anticipa anumite părți ale textului care ar putea fi dificile pentru elevi și le poate explica înainte de lectură.

Clarificarea contextului: prezentarea contextului istoric sau cultural în care a fost scris textul ajută la o mai bună înțelegere a mesajului autorului.

- *Conversația pregătitoare*:

Introducerea termenilor-cheie: discutarea termenilor sau conceptelor importante care apar în text. Acest lucru poate fi realizat prin întrebări și răspunsuri sau prin activități de grup.

Semantizarea cuvintelor: explicarea semnificației cuvintelor sau expresiilor care pot fi necunoscute elevilor. Acest proces poate include utilizarea de exemple sau analogii care să clarifice sensul

- *Activități interactive* se pot realiza prin discuții în care elevii pot fi invitați să împărtășească ce știu deja despre tema textului, generând astfel un cadru colaborativ și deschis.

Pregătirea pentru citire/lectură este un proces dinamic care îmbunătățește receptivitatea elevilor și facilitează înțelegerea textului. Prin activități care captează atenția, trezesc interesul și previn dificultățile de înțelegere, învățătorii pot crea un mediu propice învățării. Acest demers nu

doar că ajută elevii să înțeleagă mai bine textul, dar și să se bucure de experiența lecturii. Această etapă are rolul de a familiariza elevii cu temele și atmosfera textului. La aceste niveluri, accentul se pune pe familiarizarea elevilor cu concepte de bază, cum ar fi numele autorului, activitatea literară și câteva aspecte esențiale ale operei. Este important ca elevii să capteze esența fără a fi copleșiți de detalii tehnice. Activitățile pot include discuții despre cum a fost perceput autorul în timpul vieții sale și ce teme simple abordează opera.

În aceste secvențe, elevii sunt capabili să înțeleagă concepte mai complexe, astfel că informațiile despre specia literară devin relevante. De exemplu, discuțiile pot include detalii despre tipurile de versificație, structura poeziei și analiza tematică. Elevii pot fi încurajați să facă legături între opera studiată și contextul social sau istoric în care a fost scrisă.

Activitățile pot include:

- *Discuții preliminare:* elevii pot fi întrebați despre experiențele lor legate de teme precum natura sau nostalgia, care sunt frecvente în lirică.
- *Prezentarea contextului:* O scurtă introducere despre autor, perioada în care a scris și influențele literare, pentru a oferi un cadru mai larg.

Aceste activități îi ajută pe elevi să fie mai deschiși și curioși, pregătindu-i pentru lectura efectivă.

II. Activitatea de lectură

În această etapă, elevii se angajează direct cu textul. Pot exista diferite metode de lectură:

- *Lectură individuală:* fiecare elev citește textul în ritmul său, având timp să reflecteze asupra cuvintelor și imaginilor.
- *Lectură colectivă:* citirea în grup, poate cu discutarea fiecărui vers sau strofă, pentru a evidenția emoțiile și tehnicile poetice utilizate.
- *Lectura pe roluri:* elevii pot citi textul pe roluri, aducând la viață tonul și intensitatea versurilor.

Această activitate este importantă pentru a le permite elevilor să simtă ritmul și sonoritatea textului, elemente cheie în lirică.

III. Activitatea de postlectură

După citire, elevii pot analiza și interpreta textul în moduri variate:

- *Analiza fonetică:* examinarea sunetelor, rimei și ritmului pentru a înțelege cum contribuie la efectul emoțional.
- *Analiza lexicală:* identificarea cuvintelor-cheie, a mijloacelor artistice și a vocabularului specific, pentru a descoperi profunzimea mesajului.
- *Analiza morfologică și sintactică:* înțelegerea structurii gramaticale a versurilor, care poate influența sensul și impactul acestora.
- *Interpretarea tematică:* discutarea temelor principale ale textului și a mesajului pe care autorul dorește să-l transmită, încurajând elevii să-și exprime propriile opinii.

Această etapă îi ajută pe elevi să aprofundeze semnificațiile textului, să dezvolte abilități critice și să își formeze propriile interpretări.

Prin aceste trei etape, receptarea unui text liric devine o experiență interactivă și educativă, care îi încurajează pe elevi să abordeze în mod personal și reflexiv textul liric. Această abordare nu doar că le îmbunătățește abilitățile de lectură, dar le și dezvoltă aprecierea pentru arta poetică.

Demersul clasic de receptare a textului liric are în vedere o serie de etape esențiale, care facilitează înțelegerea profundă a operei. Aceste etape sunt [3]:

1. Discuții despre titlu

Înainte de prima lectură: elevii pot fi provocați să-și exprime impresiile și așteptările legate de titlu, analizând posibilele semnificații și tematici.

După prima lectură: o discuție despre modul în care titlul se corelează cu mesajul și emoțiile transmise de text poate aduce claritate și adâncire în înțelegere.

2. Stabilirea temei

Identificarea temei centrale a operei. Elevii pot discuta despre subiectul principal și despre cum acesta se reflectă în versuri, ceea ce îi ajută să înțeleagă intențiile autorului.

3. Stabilirea structurii operei lirice

Analiza structurii textului, inclusiv împărțirea în strofe și versuri, oferă o bază solidă pentru înțelegerea modului în care sunt organizate ideile și emoțiile.

4. Analiza pe niveluri

Aceasta implică examinarea diverselor elemente ale textului, inclusiv limbajul, figurile de stil, tonul și atmosfera. Elevii pot explora cum fiecare element contribuie la mesajul global al operei.

5. Interpretarea

Elevii sunt încurajați să își exprime opiniile personale despre text, să discute despre emoțiile pe care le provoacă și să dezvolte interpretări bazate pe analiza efectuată.

6. Elemente de versificație

Analiza tehnică a versurilor, inclusiv rima, ritmul și metrica, ajută la înțelegerea stilului și a efectului artistic al textului. Aceasta poate revela nuanțe suplimentare ale mesajului liric.

Modelul structuralist propune parcurgerea unor etape din considerente didactice, aducând o dimensiune inovatoare procesului de receptare [5]:

1. *Lectura afectivă*: această etapă este precedată de activități creative, precum audiții de muzică sau vizionarea unor imagini și secvențe cinematografice care să rezoneze cu tema textului. Acest demers ajută la crearea unei atmosfere propice pentru lectură.
2. *Prima explorare a textului*: în această fază, elevii citesc textul și intuiesc tema, identificând sentimentul dominant. Este un moment de descoperire, în care elevii selectează versuri care i-au impresionat, generând o discuție inițială despre impactul emoțional al textului.
3. *Analiza pe fragmente/ secvențe lirice*: această analiză detaliată urmărește interogarea textului la toate nivelurile, explorând fiecare fragment pentru a descoperi semnificațiile ascunse și legăturile între idei.
4. *Etapa de sinteză*: în final, se poate realiza o sinteză prin formularea unor întrebări deschise care să încurajeze reflecția și interpretarea. Elevii pot crea scheme unitare, pot face analogii cu alte texte lirice și pot discuta despre conexiunile între diferitele teme și emoții întâlnite.

Prin intermediul textelor lirice incluse în manualele pentru clasele a II-a, a III-a și a IV-a, elevii își vor însuși o serie de noțiuni fundamentale care contribuie la dezvoltarea lor literară și emoțională.

Elevii vor învăța concepte esențiale precum [4]:

Poezie: înțelegerea formei și a stilului specific, recunoașterea diferitelor tipuri de poezie.

Pastel: explorarea poeziilor care descriu natura și peisajele, dezvoltând aprecierea pentru frumusețea mediului înconjurător.

Vers: familiarizarea cu structura versurilor, ritmul și măsura poeziei.

Strofă: identificarea și analiza grupărilor de versuri.

Rimă: examinarea tipurilor de rimă și a rolului său în muzicalitatea textului.

Mijloace artistice: Învățarea despre personificare, comparație și alte aspecte care îmbogățesc expresivitatea limbajului poetic.

Aceste modalități de receptare a textului liric, fie că sunt clasice sau bazate pe modelul structuralist, oferă elevilor instrumentele necesare pentru a interacționa cu literatura într-un mod profund și semnificativ. Prin explorarea detaliată a operei, elevii nu doar că își dezvoltă abilitățile analitice, ci și capacitatea de a empatiza cu universul interior al autorului, transformând lectura într-o experiență personală și memorabilă.

În *concluzie*, receptarea textului liric în cadrul lecțiilor de literatură română este un proces esențial care îmbogățește atât cunoștințele elevilor, cât și capacitatea lor de a înțelege și interpreta

emoțiile umane. Prin explorarea acestui gen literar, elevii nu doar că învață despre literatură, ci dezvoltă și abilități critice care le vor fi utile pe parcursul întregii vieți. Astfel, genul liric devine nu doar o sursă de inspirație artistică, ci și un instrument de autoexplorare și înțelegere a lumii înconjurătoare.

Bibliografie:

- 1.GOLUBIȚCHI, Silvia. *Valori epistemice: limba și literatura română în învățământul primar: ghid metodologic*. Chișinău: (Print-Caro). 2023. 120 p. ISBN 978-9975-175-54-8.
- 2.NOREL, Mariana. *Didactica predării limbii și literaturii române pentru învățământul primar*. Brașov: Grupul Editorial Art, 2010. 244 p. ISSN 978-973-124-497-6.
- 3.RUS, Violeta Ioana. *Elemente de didactică a limbii și literaturii române pentru învățământul primar. Ghid teoretico-metodologic*. Volumul 2. Brașov: Editura Universității Transilvania din Brașov, 2024, 265 p. ISBN 978-606-19-1718-1.
- 4.PAMFIL, Alina. *Limba și literatura română în școala primară. Perspective complementare*. Pitești: Art, 2016. 380 p. ISBN 978-606-710-419-6.
- 5.ȘCHIOPU, Constantin. *Opera literară: receptare și interpretare*. Chișinău: S. n., 2022. 224 p. ISBN 978-9975-3207-4-0.